

Sygn. akt VIII U 2810/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Grażyna Cichosz

Protokolant – sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2016 roku w Lublinie

sprawy M. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej i o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołań M. G.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 1 kwietnia 2016 roku znak (...)

i z dnia 1 kwietnia 2016 roku znak (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VIII U 2810/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2016 roku, nr(...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. G. prawa do wypłaty emerytury za okres od 1 października 2012 roku do 16 lutego 2016 roku na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 2016 roku, poz.277). W uzasadnieniu wskazał, że na podstawie przedłożonej dokumentacji skarżący wykazał okres podlegania ubezpieczeniu wynoszący 29 lat, 2 miesiące i 29 dni, zatem nie spełnia wymaganego warunku ubezpieczenia przez co najmniej 30 lat (k. 66 akt KRUS).

Z decyzją tą nie zgodził się M. G. i w dniu 25 kwietnia 2016 roku jego pełnomocnik zaskarżył ją w całości, wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu wskazywał, że organ rentowy błędnie obliczył okres uprawniający skarżącego do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Podnosił, iż od stycznia 1975 roku skarżący rozpoczął pracę i był objęty ubezpieczeniem w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Jednocześnie nie zakończył pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Nadal z nimi zamieszkiwał i wykonywał prace w gospodarstwie poza godzinami pracy. Zaznaczył, że dwuzadaniowość jest kwestią powszechnie znaną. Zacytował przy tym wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 lipca 2014 roku, sygn. akt III AUa 1941/13, zgodnie z którym: „Nie ma przeszkód, aby w przypadku wykazania podlegania w tym samym okresie ubezpieczeniu rolniczemu, także ubezpieczeniu pracowniczemu, zaliczyć okres ubezpieczenia rolniczego do emerytury rolniczej”. Zaznaczył, że rolnicy i domownicy nie byli objęci ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W jego ocenie skoro skarżący pomimo ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, kontynuował pracę w gospodarstwie rolnym i okres ten nie był w czasie pobierania emerytury lub renty, wliczony do okresów pracy w gospodarstwie rolnym, winien być zaliczony do okresu

ubezpieczenia na podstawie art. 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ustalenie zaś, że M. G. pracował w gospodarstwie jedynie do dnia 15 stycznia 1975 roku jest błędne (k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazywał, że zweryfikował okres uprawniający do emerytury rolniczej i nie uwzględnił do okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców okresu od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku, ponieważ w tym okresie wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową (k.6 a.s.).

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2016 roku, nr(...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił, że M. G. posiada nadpłatę emerytury od 1 października 2012 roku do 16 lutego 2016 roku, z powodu braku uprawnień do emerytury z tym okresie. Wskazał, że jest on zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 33 769 złotych za okres od 17 lutego 2013 roku do 16 lutego 2016 roku Organ rentowy wskazał, że odstąpił od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 3683,75 złotych (k.67 akt KRUS).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. G., podnosząc, iż nie wprowadził organu rentowego świadomie w błąd, ani też nie posłużył się fałszywymi dokumentami, ani zeznaniami. Wskazał, że po okresie ponad 40 lat zapomniał o okresie służby wojskowej pełnionej przez okres 10 miesięcy (k.10 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty jak w zaskarżonej decyzji(k. 12-13 a.s.)

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2016 roku Sąd zarządził połączenie spraw z odwołań skarżącego do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k.15 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 18 października 2012 roku M. G. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury rolniczej (k. 1 akt KRUS).

Rozpatrując powyższy wniosek organ rentowy na podstawie kwestionariusza dotyczącego okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu ustalił, że legitymuje się on 30-letnim okresem ubezpieczenia. Na powyższe okresy składał się:

-okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 17 kwietnia 1966 roku do 15 stycznia 1975 roku

-okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 lipca 1991 roku do 30 października 2012 roku tj. dnia wydania decyzji(kwestionariusz k. 2 akt KRUS, raport ustalenia uprawnień do świadczenia k. 23 akt KRUS).

Decyzją z dnia 30 października 2012 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił skarżącemu prawo do emerytury rolniczej od 1 października 2012 roku. Zawiera ona pouczenie, iż ubezpieczony powinien zawiadomić organ rentowy o okolicznościach powodujących zawieszenie lub zmniejszenie wysokości emerytury w ciągu 14 dni, a osoba która pobrała nienależnie świadczenie jest zobowiązana do ich zwrotu (k.28 akt KRUS).

W dniu 2 marca 2016 roku do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, wpłynęło pismo w którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował, że M. G. przyznano emeryturę na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, od 1 marca 2016 roku, do której uwzględniono okresy:

-od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku (służba wojskowa)

-od 16 stycznia 1975 roku do 31 marca 1985 roku

-od 1 kwietnia 1985 roku do 31 sierpnia 1991 roku

Do emerytury tej nie uwzględniono żadnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym, ani okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników(k. 51 akt KRUS).

Ponownie ustalając okresy ubezpieczenia Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uznał, za udowodnione okresy: od 17 kwietnia 1966 roku do 15 lutego 1972 roku, od 16 grudnia 1972 roku do 15 stycznia 1975 roku, od 1 lipca 1991 roku do 30 września 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 30 października 2012 roku tj. łącznie 29 lat, 2 miesiące i 29 dni (raport ustalenia uprawnień k. 52 akt KRUS).

W konsekwencji decyzjami z dnia 1 kwietnia 2016 roku odmówił M. G. prawa do wypłaty emerytury za okres od 1 października 2012 roku do 16 lutego 2016 roku, jednocześnie ustalił nadpłatę emerytury za ten okres i zobowiązał go do zwrotu kwoty 33 769 złotych z tytułu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku, (k.66-67 akt KRUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach sądowych i aktach organu rentowego, które obdarzono wiarą w całości. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy, iż okresie od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową. Albowiem są one zgodne z dowodami z dokumentów.

Odwołania M. G. nie są zasadne.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016, poz. 277 j.t.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie art. 20 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do okresów wymaganych do uzyskania uprawnień emerytalnych zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983- 1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Należy wskazać, że pełnomocnik wnioskodawcy zgłosił w odwołaniu wnioski o zaliczenia do okresu ubezpieczenia rolniczego okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 15 stycznia 1975 roku. Jednak na okoliczność wykonywania przez odwołującego "pracy w gospodarstwie rolnym" rodziców nie zgłoszono żadnych wniosków dowodowych. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie mógł dokonać ustaleń faktycznych zbieżnych z twierdzeniami pełnomocnika wnioskodawcy, szczególnie, że po 15 stycznia 1975 roku wnioskodawca pracował w Krajowej Państwowej (...) Oddziale w P. (świadczenie pracy k. 7 akt KRUS), co utrudniało równoległe wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym. Oznacza to, że nie istniała możliwość wzięcia pod uwagę wskazanych okresów pracy w gospodarstwie rolnym po 15 stycznia 1975 roku.

Podnieść przy tym należy, że organ rentowy zasadnie wyłączył z okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców okres służby wojskowej od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku. Oczywistym bowiem jest, iż w czasie jej odbywania nie mógł pracować w gospodarstwie rolnym rodziców. W tym stanie rzeczy należy uznać, iż zaistniały przesłanki do odmowy wnioskodawcy prawa do wypłaty emerytury rolniczej za okres od 1 października 2012 roku do 16 lutego 2016

roku z uwagi na fakt, iż nie legitymuje się on 30-letnim okresem ubezpieczenia, albowiem udokumentował jedynie 29 lat, 2 miesiące i 29 dni ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

Z treści art. 52 ust.2 w/w ustawy wynika, iż zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz ustalania odsetek za opóźnienia w wypłacie świadczeń określają przepisy emerytalne oraz przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa.

Z kolei z art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUZ (DZ.U. Dz.U.16, poz. 887- j.t.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Ponadto świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Zwrot nienależnie pobranych świadczeń może obejmować okres nie dłuższy niż trzyletni. Przez 3 lata w rozumieniu art. 138 ust. 4 należy rozumieć okres kolejnych 36 miesięcy, w przeciwieństwie do art. 138 ust. 5, gdzie mowa jest o latach kalendarzowych.

Osoba, która świadomie wprowadza w błąd organ rentowy lub odwoławczy (np. przedstawiając fałszywe zeznania świadków, zaświadczenia, świadectwa pracy, składając nieprawdziwe oświadczenia) zobowiązana będzie do zwrotu świadczenia przyznanego lub wypłaconego w związku z tym błędem. Jeśli świadczenie w ogóle nie zostałoby przyznane, gdyby organ rentowy lub odwoławczy nie został wprowadzony w błąd, będzie podlegać zwrotowi w całości.

Wykładnia językowa art. 138 ust. 2 pkt 2 jednoznacznie wskazuje, że złożenie fałszywych zeznań lub dokumentów musi mieć charakter umyślnego działania. O ile dana osoba wykaże, że nie wiedziała (nie mogła wiedzieć) o określonych nieprawidłowościach, przesłanki zawarte w cytowanej regulacji nie będą spełnione. Innym przypadkiem świadomego wprowadzenia w błąd może być również tzw. przemilczenie.

Wnioskodawca zgłaszając wniosek o przyznanie emerytury rolniczej wskazał, że w okresie od 17 kwietnia 1966 roku do 1 kwietnia 1975 roku pracował w gospodarstwie rodziców, nie ujawniając faktu, że w okresie od 16 lutego 1972 roku do 15 grudnia 1972 roku odbywał zasadniczą służbę wojskowa i tym samym świadomie wprowadził organ rentowy w błąd.

Ubezpieczony został przy tym należycie pouczony o warunkach skuteczności domagania się przez organ rentowy zwrotu świadczenia na podstawie art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. W decyzjach dotyczącej przyznania prawa do emerytury zamieszczono pouczenie, w wymieniono okoliczności, których zaistnienie w okresie po przyznaniu prawa do świadczenia powoduje ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części. Kwestia prawidłowości, odpowiedniej indywidualizacji bądź adekwatności pouczenia nie miała jednak znaczenia w niniejszej sprawie, ponieważ, ze względu na podanie nieprawdziwych informacji przez ubezpieczonego już w chwili dokonywania zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników, świadczenie było nienależne od początku, albowiem po odliczeniu wskazanego okresu służby wojskowej wnioskodawca nie posiadał wymaganego stażu ubezpieczeniowego.

Ubezpieczony podnosił również, że nie można przypisać mu złej woli, nie sposób jednak uznać jego stanowiska za zasadne. Zauważyć należy, że wnioskując o emeryturę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podał okres służby wojskowej, który został uwzględniony. Zatem trudno uznać, że w chwili składania wniosku w emeryturę rolniczą nie pamiętał, iż odbywał służbę wojskową. W związku z tym, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ubezpieczony wprowadził organ rentowy w błąd świadomie.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, iż wnioskodawca, pobierał nienależne świadczenie w postaci emerytury rolniczej od 1 października 2012 roku do 16 lutego 2016 roku, a zatem decyzja, na podstawie której został zobowiązany do zwrotu świadczenia kwocie 33 769 złotych za okres od 17 lutego 2013 roku do 16 lutego 2016 roku jest prawidłowa.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji